

de machten van den dood. Etrurische wreedheid wist daarin alles overtreffends te bereiken. Op de schilderijen in het Françoisgraf worden moordpartijen met een liefde weergegeven die de haren te berge doet rijzen (afb. 5). Een sterke neiging tot wreedheid is trouwens ook uit hun geschiedenis bekend. Van hun koning Mezentius verhaalde men dat hij na een slag de overlevende vijanden paarsgewijze aan lijken vastbond en ze zoo hun einde liet vinden. Wreedheid en hartstochtelijkheid spreekt ook uit het bij Livius overgeleverde verhaal hoe eens in een slag zich de etrurische priesters gewapend met toortsen en met levende slangen op de romeinsche soldaten wierpen.

Interessant is nog op te merken dat naar alle waarschijnlijkheid in dit graf de kiem bewaard is van wat later een van de cultureel belangrijkste woorden zou worden, nl. het woord *persoon*. *Persona* is masker in het latijn. Van de terminologie van het tooneel uit heeft het later langzamerhand de moderne beteekenis gekregen. We zien hier echter de oorsprong voor ons: de man met de puntmuts op (afb. 8) draagt boven zich de inscriptie *phersu*, en hetzelfde woord staat nogeens bij de vluchtende figuur: en het is immers juist een gemaskerde figuur waar het bij staat, terwijl men reeds voor het latijnsche woord vreemde oorsprong kon vermoeden daar het in het indogermaansche bestand van de taal niet thuishoort. Het zijn toevallen als deze waarop men is aangewezen bij het ontcijferen van de resten van het etrurisch!

Nog heden is het gewoonte bij het Vaticaan dat de kamerlengus als de paus gestorven is met een zilveren hamer driemaal klopt op het voorhoofd om het ingetreden zijn van den dood te constateeren. Het schijnt niet mogelijk te zijn de geschiedenis van dit gebruik exact tot op den oorsprong na te gaan. Wij weten echter dat tot op heden in het toscansche volksgeloof allerlei voortleeft, godengestalten en religieuze gebruiken, dat zijn oorsprong vindt in den bloeitijd van het oude Etrurië. De archaeoloog Weege heeft verschillende voorbeelden daarvan verzameld. Nog heden richt zich de boer om zegen over den wijnoogst af te smeeken tot den ouden etrurischen god *Fufluns*, een aequivalent van *Dionysos*:

Faflon, Faflon, Faflon! A vuoi mi raccomando!
 Chè l'uva nella mia vigna e multa scarsa,
 A vuoi mi raccomando, che mi fate
 Avere buona vendemmia.

Faflon, Faflon, Faflon! A vuoi mi raccomando!
 Che il vino nella mia cantina me lo fate venire fondante
 E molto buono,
 Faflon, Faflon, Faflon!